

Alt med måte – helsemessige utfordringer knyttet til stordrift i saueholdet

SYNNØVE VATN

Helsetjenesten for sau, Animalia

Innledning

Norske sauer er i utgangspunktet ved god helse og smittsomme sykdommer har med enkelte viktige unntak ikke mye fokus. Det er heller ikke mye fokus på smittebeskyttelse, noe som til en viss grad kan ha sammenheng med førstnevnte, men som også gjør sauepopulasjonen sårbar. Flokkstørrelse vil kunne ha betydning når det gjelder konsekvensene av å ha smittsomme sykdommer i en saueflokk. Så er det en diskusjon hva som er stordrift, er det over 200, 300 eller over 500 vfs?

Besetningsstørrelse i saueholdet

Siden 2001 til i dag har gjennomsnittlig besetningsstørrelse på landsbasis økt fra 55 til 68 vinterfora søyer (vfs), mens tilsvarende økning blant medlemmene i Sauekontrollen er fra 62 til 74 (Sauekontrollen 2007). Rundt 20 % av medlemmene har flokker med over 100 vfs, og i overkant av 100 flokker har over 200 vfs. Med strukturendringer i landbruket er det aktuelt med enda større flokker, og det finnes i dag noen få flokker med godt over 500 vfs. Hvordan påvirker det dyrehelsen? Hvilke hensyn bør tas ved etablering av slike flokker?

Lite erfaringsgrunnlag

Vi har per i dag alt for dårlig dokumentasjon på den helsemessige effekten av flokkstørrelse. Antall store besetninger i Sauekontrollen er relativt få og kvaliteten på innrapporterte helsedata er generelt mangelfull.

Situasjonen i Norge er dessuten annerledes enn i mange andre land, da oppstalling gjennom store deler av vinteren er lite vanlig i land med store saueflokker.

Utfordringer ved stordrift

Ut fra generelle smittemessige betraktninger er det likevel naturlig å stille seg en del spørsmål i forhold til utfordringer ved stordrift:

Er det mulig å gjennomføre like godt tilsyn?

- Er det mulig å fange opp og justerer for manglende råmelksopptak?

- Jo flere mottagelige dyr man har, jo større blir potensialet for smittespredning. Hva skjer om det i en flokk med 1000 lam oppstår utbrudd av munnskurv, kolidiare, kolisepepsis eller andre smittsomme sjukdommer?
- Hvordan blir smittepress når det gjelder koksidier i beitearealer rundt gården?

Aktuelle tiltak?

Ut fra den samme manglende erfaringen er det naturlig å stille spørsmål om hvilke tiltak som kan være aktuelle for å forebygge sjukdomsproblemer i stordriftssammenheng.

- Vil seksjonering bidra til redusert smittefare?
- Hvordan må en slik seksjonering utformes for at den skal ha effekt?
- Er det gjennomførbart å ta hensyn til evt. seksjoner under hektiske perioder som i lamminga?
- Hvordan forebygge økt smittefare på beite? Er rullering av beitene mulig i store flokker?

Kost-nytte

Det er vanskelig å gi gode anbefalinger når erfaringsgrunlaget er mangelfullt, både med hensyn til utfordringene som evt. kan relateres til stordrift, og ikke minst i forhold til hvilke tiltak som er kost nytte-effektive.

Referanser

Årsmelding for Sauekontrollen, 2007